

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia.
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile neînscrise nu se
primesc. — Manuscrise nu se
reținut.
INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas, Heinrich
Schickel, Rudolf Mosse, A. Oppel's
Nachfolger; Anton Oppel's. J.
Dumecor, in Budapesta: A. V.
Goldberger, Kisklein Bernat; in
București: Agence Havas, Suc-
ursale de Roumanie; in Ham-
burg: Kuroly & Ledermann.
Prețurile inserțiilor: o serie
garmonii pe o săptămână 3 cr. și
30 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări noi dese după
tarifă și învoiață.
Reclame pe pagina a 3-a o
serie 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVIII.

„Gazeta” iese în mâ-care și.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 10 fl.,
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov
la administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagiul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu davană în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
său 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 53.

Brașov, Mercuri, 8 (20) Martie

1895.

Calvinii și catolicii unguri.

Brașov, 7 Martie v. 1895.

Amu disu și repetim, că ade-
vărata luptă, ce s'a încinsu în ca-
mera magnaților împrejurul proiecte-
loru de lege bisericesci-politice se
pörtă ađi între calvinii unguri, cari
incă din vremurile lui Tisza au
ajunsu la o influență și putere ne
mai pomenită în Ungaria, și între
catolicii unguri, cari voru să nimi-
cescă această influență restabilindu-și
preponderanța lor.

Când fu numit actualul mi-
nistru-președinte, una din obiecți-
unile cele mai de căpeteniă, ce s'au
făcutu din tabăra catolică contra
acestei nimirii, a fostu, că Banffy
este calvin și că în calitatea acesta
el nu va avé simțu și pricepere
pentru menagearea și scutirea intere-
selor catolicismului.

Neimpăcata opoziția, ce i-o face
pe totă linia partida catolică, cu toți
afiliații ei declarați și ascunși, cabi-
netului Banffy, este a se atribui în
mare parte împrejurării, că elu ca
calvin nu se bucură nici de cea
mai mică încredere la d'alde Ferd.
Zichy și soți.

In ajunul nouelor lupte, ce
se voru încinge în camera magna-
ților între direcția liberală calvi-
nistă și direcția conservativă catol-
ică, putemu să privim ca unu semn
caracteristicu cuvintele rostite de
episcopulu calvinu, la deschiderea
congresului bisericeii calvine în Clușiu
in preamărirea șefului guvernului.

Intre aplausele frenetice ale mem-
brilor congresului, episcopulu cal-
vinu Szasz Domokos, a datu espre-
siune bucuriei, că br. Banffy „băr-
batul, pe care biserica calvină l'a
fostu distinsu cu cea mai înaltă în-
credere, alegendu-lu la locul celu
dintăiu”, a ajunsu prin încrederea
monarhului în fruntea guvernului
și că acestui bărbat i-s'a încredin-

țat conducerea statului. „Prin acesta”,
dăce, „se resfrânge o rađă a grației
regale și asupra celorlalți credincioși
ai bisericeii calvine”. Mai departe
dăce episcopulu: „Pentru momentu
trebuie să uităm deosebirele de par-
tidă; aici ne simțim și ne mărtu-
risim cu toții ca patrioți maghiari
calviniști și de aceea să dăm espre-
siune prin seulare bucuriei noastre
patriotice, consfințită prin sentimen-
tele noastre confesionale, strigându:
trăiască Regele! trăiască br. Desi-
deriu Banffy, trăiască contele Ga-
briel Bethlen”.

Caracteristică este în vorbirea
episcopului Domokos, accentuarea
calvinismului ministrului-președinte,
ca unu momentu cu deosebire im-
bucurătoru pentru „patrioții maghiari
calviniști”, cari s'astăptă ca grația
monarhului, de care s'a făcutu păr-
tașu br. Banffy, să se reverse și asu-
pra lor.

Speranțele, ce le punu calvinii
in Banffy de sigur, că nu se mărgi-
nescu numai la dorința de a-și
vedé ocrotite din parte-i interesele
bisericesci, ci ei s'astăptă, că sub
guvernulu lui va înflori pentru cal-
vini o nouă eră de înaintare și pro-
tecțiune pe toate terenele, că influența
politică, ce-o esercă ei deja ađi in
așa mare măsură, se va potența.

Cumcă unu astfelu de avântu
calvinist nu pôte să fiă după gustu
catolicilor unguri, nu mai tre-
buie să-o spunem. Ne mărginim
numai de a constata, că decă de-o
parte se accentuează și se preamă-
resce calvinismulu, atunci in tabăra
lui Zichy și soți nu se lasă nici o
ocasiune nefolosită de a pune in
evidență puterea catolicismului și a
reclama pentru elu rolulu prepon-
derantulu in stat.

Ca dovadă servește și scrisoarea
omagială, ce au adresat-o înființă-
torii organului „partidei populare”
Papei Leo XIII și alu căruia cu-

prinsu l'amu comunicat deja ceti-
toriloru noștri in numărulu de eri-
alu fôiei noastre. Contele Zichy a
calculat la răspunsulu, ce l'a pri-
mitu dela Papa, și acestu răspunsu
este destul de elocuentu și claru
pentru calviniști ca și pentru ne-
calviniști.

„Cu deosebire Ne bucurăm”,
dăce Papa, „că s'a formatu o nouă
partidă cu scopu de-a restabili in
dietă drepturile bisericeii și vađa re-
ligiunei și Ne felicităm, că con-
ducerea acestei partide și-s'a încredin-
țat ție, iubite fiule (contele Ferdin-
and Zichy) și nobilulu bărbat
Nicolae Mauritiu Eszterhazy”.

Tôte aceste sunt semne prea
invederate, că lupta dintre calvinii
și catolicii unguri pentru putere va
lua încă de aici incolo dimensiuni
fôrte mari și seriose, și este mare
întrebare decă clica calvinistă, care
conduce ađi destinele statului ungaru,
va puté, cu totu concursulu ce-lu
primesc directu și indirectu dela o
parte a kossuthistilor, să mai re-
siste multu timpu puterniculu cu-
rentu opoziționalu catolicu.

CRONICA POLITICĂ.

7 (19) Martie.

In ajunul dezbaterii asupra celor două
proiecte de lege bisericesci-politice încă nevo-
tate, constată „Kel. Ert.”, că se pôte ad-
mite ca neîndoios, că vre-o 220—230 mem-
bri ai camerei magnaților voru lua parte
la votare. După ultima listă rectificată nu-
mêrul tuturor membrilor camerei mag-
naților (afară de președinte) est de 345,
intre cari 20 archiduci, 38 archierei ro-
mano și greco-catolici, 11 episcopi protes-
tanți, 12 domni purtători de steag (záslos
urak), 3 reprezentanți ai înaltelor tribu-
nale, 3 delegați ai Croației, 6 principii, 139
grofi, 36 baroni și 77 membri aleși, res-
pective numiți. In privința șanselor vii-
torei votării domnesce nesiguritate atât in
tabăra guvernamentală, cât și in cea opo-
zițională.

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Intreprindătorulu de pompe funebre.

Novelă, de Alexandru Pușkin.

(2) (Urmare.)

In ziua următoare, punctu la 12 ore,
intreprindătorulu de pompe funebre și fi-
cele sale esiră pe pörta casei lor de cu-
rându cumpărate, și poruiră la vecinulu lor
Schulze.

Nu voescu să descriu nici rusesculu
caftan alu lui Adrian Prochoroff, nici eu-
ropenele podobe ale Akulinei și ale Darjei;
in acestu punctu mă abat dela obiceiulu,
ce domnesce acum între romancierii. Cu tôte
aceste cred, că nu e de prisos să aminte-
tesc, că amândou domnișorele aveau pă-
lării galbene și ghete roșii, lucru pe care
dânsele ilu obiceiuiu numai la ocaziuni so-
lemne.

Mica locuință a pantofarului era plină
de ôșpeți, cari erau mai alesu industriași
germani, insoțiți de soțiile și calfele lor.

Dintre funcționarii rusesci era de față
numai unulu, și anume Jurko, unu păzitor
de nôpte, care, cu tôte pozițiunea sa jor-
nică, sciasse totuși să-și câștige deosebita

bunăvoință a gazdei sale. Elu servise in
această funcțiune 25 de ani, credincios și
cinstit, ca postilionulu lui Pogorelski. Fo-
culu din 1812, care nimicise capitala, ni-
mic și galbina lui căsută de pază.

Dér indată-ce inimiculu fu alun-
gat, una nouă se ridică in locu-i. Ea era
cenușă, cu micu dungi albe și Jurko in-
cepă să pășescă in josulu și susulu ei cu
sura lui uniformă și cu săcurea in mână.
Apröpe toți Nemții, cari locuiu pe lângă
pörta suburbiului Nikitski, ilu cunosceau, și
unii petrecuseră chiar sub coperișulu său
nôptea de Duminecă spre Lunu.

Adrian se făcu indată cunoscutu cu
dênsulu, ca și cu unu om de care mai cu-
rându său mai târziu va avé pôte lipsă, și
când ôșpeții își ocupară locul lor la masă,
ei se puseră lângă olaltă. Domnulu și dô-
na Schulze, precum și fata lor Loti, cea
de 17 ani, steteau in ajutorulu bucătăresei,
in timpu ce ôșpeții mâncau și-și petreceau.

Berea curgea șiröe, Jurko mânca câtă
patru. Adrian încă nu se lăsa mai pe jos;
ficele sale însă se totu codiau. Conversația,
care derurgea in limba germană, devenia
totu mai sgomotosă. De-odată gazda se
rugă pentru atențiune de câte-va minute

și, sorbindu picăturile unei sticle golite,
strigă cu voce tare, pe rusesc:

— „In sănătatea harnicei mele Luisa!”

Așa numita șampania spumega. Gazda
sărută cu gingășiă rumena față a soției sale
de patru-deci de ani și ôșpeții beură cu
sgomotu in sănătatea Luisei celei harnice.
— „In sănătatea iubiților mei ôș-
peți!” strigă gazda casei, golindu o a doua
sticlă.

Și ôșpeții săi îi mulțămiră si din nou
zângăniră sticlele. Acum urmă toastu după
toast. Sănătatea fiă-căruî ôșpe fu in spe-
cialu beută; se toastă pentru Moscova și
pentru o întregă duzină de oraș germane;
beură pentru sănătatea tuturor corpora-
țiunilor in generalu și a fiă-căreia in spe-
cialu; beură apoi și pentru stăpăni și calfe.
Adrian beu c'o paciință atât de mare și
ajunse într'o dispozițiă atât de veselă, in-
cât elu însuși tinu unu așa numit toastu
vesel. De-odată își ridică unulu din ôșpeți
(unu brutar gras) păharulu și strigă:

— „In sănătatea acelora, pentru cari
lucrăm — adecă in sănătatea ocupațiunei
noștre speciale!”

Acestu toastu, ca tôte celelalte, fu
primitu cu veselie și in unanimitate. Ôș-

In dieta din Știria, care și-a ținut
adunările luna trecută, s'au adus in dis-
cutiă și plângerile vechi contra vămiloru
ungare dela graniță. S'a constatat, că Un-
garia luptă contra intereselor provinciilor
germane alpine nu numai pe terenulu poli-
ticu de circulațiune, ci și pe șosele, cari
de alt-mintrelea sunt internaționalu-libere
și s'a accentuat, că Ungaria tot-déuna se
pörtă fără de nici o considerare față cu
interesele economice ale acelu provincii.
De aceea dieta a provocat pe guvernulu
austriacu, să o mântuască de ast-fel de re-
presalii, căci alt-cum va fi silită a intro-
duce și ea totu unu asemenea sistem
valmă prohibitivă pentru mărfurile ungare.

Diarulu franceșu „Matin” publică unu
interview cu ducele de Orleans, in care
acesta s'a esprimit, că numai elu, repre-
sentantulu legitim al monarhiei tradiți-
onale, este in stare a reda adevărata liber-
tate republicei subjugate de socialisti și
francmasoni. Ralițiilor le lasă iluziunile,
până ce ei înșiși și le voru pierde. Papa
a aprobatu republica, deore-ce acesta e
un fait accompli, însă de sigur nu-i va
denega binecuvântarea, când se va sui pe
tronu. — „Când sperezi a ocupa tronulu?”
ilu întrebă interviewatorulu. — „Acesta e
secretulu meu și alu vitorulu”, respunde
pretendentulu. „Să scii însă, că eu lucru,
și că voi lupta până la ajungerea scopului
meu, pentru binele și mântuirea Francei.”

Diarulu „Krontadsky Wjestnik” face
următoarea dare de sémă asupra construi-
rii de noue corăbii de rășboiu rusesci: In
Petersburg se termină armarea de cinc
bastimente noue. O canonieră, două basti-
mente și unu încrucșător se află in con-
strucțiune. Se pregătesce construierea unei
corăbii de școlă, unui încrucșător și unui
bastimentu, 15 torpilori sunt in construc-
țiune. In Nikolajev se termină construierea
unui bastimentu și a patru torpilori. Unu
altu bastimentu este la inceputulu construi-
rei. Afară de acestea se mai construesc
vr'o de ce alte corăbii, de diferite feluri, in
arsenalele englese.

peții începă să se felicite reciproc; croi-
torulu saluta pe pantofaru, pantofaru pe
croitoru, brutarulu pe amândoi; cu toții
pe brutaru, și așa mai departe.

In decursulu acestor salutări reci-
proce strigă Jurko, întorcându-se spre ve-
cinulu său:

— „Hei, tătucole! Bea in sănătatea
morților tăi!”

Toți riseră, dér intreprindătorulu se
simți ofensat și deveni moros. Nimeni
nu-lu observa însă, ôșpeții continuă cu
ciocnitulu și clopotele sunaseră tocmai de
vecernie, când toți se soulară dela masă.

Târziu se despărțiră ôșpeții; cei mai
mulți in o prea bună dispozițiă. Grosulu
brutar și legătorulu de cărți, a căru față
părea legată într'unu saffianu roșu, duseră
pe Jurko in mijloculu lor până la casa
acestui, adevărindu astfelu proverbul ru-
sescu: „O datoră implinită aduce onöre”.

Prochoroff sosi amețit și înfuriat
acasă.
— „De ce, întreb de ce”, strigă elu
tare, „de ce nu e și negoșulu meu totu
atât de cinstit, ca și alu altora? E ore
un intreprindător de pompe funebre fra-
tele unui călu? De ce au risu păgânii

Mikado din Japonia a numit ca șef al statului majorul în armata japoneză, în locul defunctului prieten *Arissugava* pe prințul *Akihito Komatsu*. Acesta s'a născut la 1845 în Kyoto. După revoluțiunea din 1868, la care luă și el parte activă, apărându-i interesele dinastiei, merse Komatsu în Anglia pentru a-se perfecționa pe terent militar. La 1874 se întorse prințul în Japonia făcându cu această ocaziune totu-odată și o călătorie științifică prin Franța și Germania. La 1876 luptă ca comandant al gardiei contra unei nouă răscoală, și împăratul japonez, în semn de mulțumire, îi acordă din cutia sa privată o dotațiune de 30.000 Yen (75.000 mărci). Până la 1891 Komatsu rămase, ca general de divisiă, comandant al gardiei. La 1891 fu numit mareșal, și acum șef al statului major, în care postu elu va ave cea mai bună ocaziune de a-și valora cunoștințele sale frumoșe, adunate în Europa.

Cum se pregătesc alegerile în Ungaria.

— Alegerea din Neutra —

În Neutra se face mâne alegere de deputat. Este sciut, că în acestu cercu electoralu sunt doi candidați: contele I. *Zichy* (partida populară) și secretarul de stat *Latkoczy*.

De săptămâni de zile se face de ambe părțile cea mai grozavă cortezie. Partida guvernului agită în modu ne mai pomenit contra partidei populare și a candidatului ei, și *Zichy* cu omenii lui și-a pus în rânduri de luptă o înțregă tabără de preoți și capelanii catolici.

E importantu, că comitetul centralu electoralu alu partidei liberale a ales de președinte alu alegerii pe *Gustav Tarnoczy*, directorul fabricii de pompe de focu, care în timpul din urmă s'a mestecat și în politică și la care era angajat și *Franciscu Kossuth*.

Înainte c'o săptămână, cum sciim, au fost ordonate la Neutra câte-va companii de soldați, pe motivul susținerii ordinii, lucru, care la alte alegeri se face numai în ziua premergătoare. Dér ce e și mai interesant: miliția a fost încuartirată la episcopii și pe la locuințele canonicilor, indicându-se prin acesta, că preoțimea catolică ar fi aceea, despre care s'ar presupune, că plănușește turburări și atacuri.

Foia ungarăscă „*Magyar Ujság*” publică acum și o proclamațiă în formă de placate, care se pôte ceti pe toate zidurile Neutrei, subscrisă de *Tarnoczy*. În proclamațiă acăsta se dice:

1) „Dispun, ca căile, ce duc la votare și pe cari alegătorii, decă au votat, au a-se depărta, precum și spațulu nece-

sar, să fiă închise de miliția desu de dimineță și până la finirea votării”.

2) D-lu *Tarnoczy* recomandă, ca „posesorii de case să-și țină casele de cătră strade închise, și din punctu de vedere alu siguranței contra incendiului, să ia dispozițiunile de lipsă”.

3) „Nevotanților nu le este iertată a sta și e-se grupa pe strade, căci alt-fel contra lor se va folosi brachiulu, și turburătorii vor fi arestați”.

4) „Alegătorii veniți din provinciă vor fi perchișioniști, ca armele, ce se vor afla la ei, bâtele și pietrele să fiă confiscate”.

Așa ceva nu s'a mai pomenit nici chiar în Ungaria. Atătu de mare este agitațiunea în cercu, încătu „liberalii” lui *Bánffy* și *Perczel* recurgu la măsurile cele mai violente și mai nerușinate. Sub pretexte miserabile, agenții guvernului ungarosu sci se dea dreptulu electoralu o ast-fel de espresione, care numai în țeri barbăre se pomenesce.

De alt-fel se asigură, că candidatul partidei populare are în cercu o majoritate de 500 voturi.

Miseria în Ungaria de Sud.

În timpul ce tribunalulu din *Hodmező-Vásárhely* aduce sentința în procesulu urdătorilor turburătorilor din Ungaria de Sud, diarul „*Südungarische Post*” publică o descriere a situațiunei din amintitulu teritoru năpăstuitu de miserie, din care descriere reproducem următoarele pasagii marcante:

În mânia tuturor anchetelor șișpanesce și misteriale, din cari i-se împărtașesce populațiunei Ungariei soirea liniștitoare, că în Ungaria nu există nici o lipsă, totuși și de și se imulțesce plângerile asupra fomei, frigului și a sărăciei, acești agitatori puternici ai socialismului. Cu cătu indiferență privesc mării sfetnici la acestu faptu, se vede dintr'aceea, că voiesc să nădășcă strigătulu de durere alu celor flămânți, cu baionetele gendarmilor.

Popolațiunea din Ungaria nordică începe a emigra, de ore-ce pământulu nu-i oferă destulă hrană, ca să pôtă trăi, și cea din *Alföld* se aruncă în brațele socialismului — și cu toate acestea înțeleptele organe ale guvernului nu vedu nici o lipsă. Păturile populului fierb, și *desperarea mână pe cei flămânți la crime*, lefurile neînsemnate ale lucrătorilor dela fabrici nascu greve — și totuși guvernulu nu vede lipsă, ci crede, că va face fine tuturor plângerilor prin mijlocele universale ale politice sale bisericosce „liberale”. Cu mâinile încrucișate privesc elu la sărăcia generală, cu ochii închiși lasă să se lătescă principiile periculoșe social-democratice internaționale. În locu să caute a-și schimba în modu radicalu

politica sa economică, guvernulu arangeză perchișii domiciliare, arestări în masse și împiedecă cu poliția emigrările. Statulu ar trebui să vadă în fine, că singuru cu dispozițiuni administrative și polițiane nu se pôte isprăvi nimic, și că are datorință a ridica și promova puterea materială și culturală a populațiunei. Guvernele liberale ale Ungariei însă n'au înțelesu acăsta, și totu așa n'o înțeleg nici cabinetulu *Bánffy*. În locu de-a lucra, guvernulu conchiamă anchete, în cari șișpani, cari nu s'au interesat nicu-odată de poporu, și cari n'au nici ideă de stările faptice, debuteză cu înțelepciunea lor și recomandă ca arcașe pentru combaterea lipsei și a socialismului, restrângerea libertății de presă și aspirarea legilor.

Nu, prin ast-fel de mijloce minuțioșe încă nu s'a suprimat nicu-odată o mișcare socialistă. Causa rului și a nemulțămirei generale este forțe bine cunoscută, și nu se pôte delătura prin împărțirea de milă seu prin armele gendarmeriei, ci numai printr'o acțiune legislativă, care să satisfacă tuturor pretensiunilor juste.

SCRIRILE ȚILEI.

7 (19) Martie.

Dela Vațu. Peste câte-va zile, în 15 (27) Martie a. c., voru ieși din închisorea de stat delu *Vațu* doi dintre întemnițații noștri, domni: *Nicolae Cristea* și *Dionisie Romanu*, cari amândoi au fost condamnați în procesulu Memorandului la câte opt luni închisore. Densii au intrat în temnița delu *Vațu* în 27 Iulie 1894, prin urmare în ziua de 27 Martie n. 1895 își voru implini pedepșa și voru trebui să fiă liberați.

Fomete în Sătmăru. Foile ungarosu, ce le primim adu, publică unu apelu datu din 9 Martie a. c., în care se spune, că 3066 țerani români din comitatul *gemu* în cea mai cumplită miserie, în urma recoltei slabe din anul trecut. Până acum ei și-au ținut sufletulu în oșe, cum au pututu, cu țărițe și făna de coceni. Acum însă li-s'a isprăvit și acăsta miseră hrană. Comitetele supremu apelață la *Maghiari*, ca cu privilegiu acesta să-și arete simpatia și marimnia față de poporul român.

La demonstrațiunile anti-romănesce din Oradea-mare. Tabla reg. din Oradea-mare s'a ocupat în ședința delu 15 l. c. cu procesulu criminalu pornit contra demonstrațiilor din vara anului 1892. Tabla a pus sub acușațiune pe: *Bértsei György* președintele reuniuni industriale, *Sas Ede*, *Fehér Dezső*, *Vidovits Gyula* și *Halász Lajos* diariști; mai departe pe: *Rieger Iozsef*, *Szűcs István*, *Szilágyi Lajos*, *Kira Fülöp*, *Háirer Ferencz*, *Toth György*, *Benedek János* și pe *Dobai Sándor*. Pertractarea procesului se va face luna viitoare.

Ospeți slovaci în Bucuresci. În săptămâna trecută au sosit în Bucuresci conducătorii slovaci d-nii *Dr. Samuel Dazner*, avocat în *Tisoveț*, *Dr. Paul Madron*, avocat în *Turoț St.-Mărtin* și *Dr. Miloș Ștefanovici*, avocat în *Pojun*. Ei au asistat la ședințele „Academiei Române” și au vizitat mai multe instituțiuni culturale, însoțiți fiind și de d-nii *Dr. Ștefan Petrovici* avocat în *Lugoș* și *Vasile Mangra* profesor în *Arad*.

Urcarea prețului cerealelor. Iarna fiind forțe grea în totă Europa, prețulu grânelor de vre-o două săptămâni încôce a început a se urca. „Timpulu” spune, că de vre-o câteva zile la portulu din *Brăila* s'a semnalat o urcare forțe simțitoare asupra cerealelor. Într'o singură și din săptămâna trecută prețulu hectolitruului de grâu s'a urcat cu 1 leu 75 bani, și alu cucuruzului cu 1 leu 25 bani.

Imormentarea principelui Al. Știrbey s'a făcut Sâmbăta în Bucuresci. „Timpulu” vorbind de acăsta imormentare scrie între altele: *Doliulu* a fost condus de principelu *Barbu Al. Știrbey*, fiulu celu mai mare alu decedatului, și de ceilalți membri ai

familiei, între cari am remarcat pe d. Al. *Marghiloman*, ministrulu de justițiă, principele *Dimitrie Stirbey*, d-nii *O.* și *G. Ghica-Deleni*, *Dim. Sturdza-Scheianu*, principele *Bibescu*, d-nii *E. Ghica-Comănești*, *Cantacuzino-Pășcani*, *Văcărescu*, *Balșu*, *Iulianu*, *Băleanu*, etc. Urmeză unu număr forțe mare de prietini ai familiei, unu adjutant alu *M. S. Regelui*, mai mulți d-ni miniștri și alți demnitari ai Statului, miniștrii plenipotențiar, funcționarii superiori ai căilor ferate române, ai casei de depunerii, ai așezămintelor brâncovenesce etc. Trăsura trimisă de *M. S. Regele* deschide șirulu nenumăratu alu cupeurilor și trăsurilor, după care urmeză unu batalion alu regimentulu 6 de infanterie, batalionulu I de vânători, o baterie din regimentulu 10 de artilerie și unu escadronu de roșiori. Cortegiulu străbate calae *Victoriei* și *Grivicei*, care sunt pline de unu număr publicu, și sosesc la orele 2 la gara de Nord. Siciulu este dus pe mâni până la vagonulu funerar, — unu simplu vagonu de marfă cernit și purtându patru drapele negre — atașat pe lângă trenulu specialu, în care se urcă membrii cei mai de aproape ai familiei. La orele 2 și 20 trenulu pornesce în sunetulu unei fanfare funebre. Totă ceremonia a fost simplă, așa cum a dorit o regretatulu principe, dér cu atătu mai imosantă prin simplitatea ei.

Pentru voluntari. Vre-o 700 de studenți universitari din *Viena* au ținut zilele acestea o adunare, sub presiuniu rectorului *Dr. Müller*, în care au hotărît să ceră ștergerea, seu schimbarea §-lui 25 alu legii militare, prin care se prevede eventualu unu alu doilea anu de serviciu pentru voluntari. Prin măsura acăsta li-se pun studenților universitari pedeci aproape nevingibile întru continuarea studiilor. Rectorulu universitaru a declarat, că cererea tinerilor studenți o va înainta însuși în persoană președintelui camerei și ministrului de războiu.

La Uioara, după cum spune „*Kolozvár*”, se facu de două săptămâni cercetări riguroșe în cauza nemulțămirei și plângerilor muncitorilor dela minele de sare de acolo. În acestu scop s'a trimis la fața locului secretarul ministeriului de finance *Probstner*, și din partea administrațiunei fisogăbirulu *Ikrich*. Resultatul cercetărilor de până acum e ținut în celu mai mare secretu. Secretarul ministeriului are ordinulu de-a se feri să vină în atingere atătu cu funcționarii dela mine, cătu și cu alți membri din societate.

Pământu pentru țerani din România. Dela intrarea în vigore a legii vânzării bunurilor statului la săteni, întâmplat în 1889, li-s'a vândut sătenilor români pământu de-a statului în valoare de 123,045,877 lei. Loturile vândute dela 1890—1894 sunt în număr de 59,668 și au o suprafață de 308,267 hectare. Anuitățile sunt de 7,415,113 lei, și numărulu cumpărătorilor: 59,668.

Consistorulu papalu. Ieri în 18 Martie n. s'a deschis în Vaticanu Consistorulu papalu. Între diferitele agende, consistorulu se ocupă și de alegerea patriarhului din *Caldea*, precum și de preconisarea mai multor prelați, între cari și noulu *Metropolitu Mihalyi*.

Vienesli încantați de Maghiari. În *Viena* s'a dat deunăși unu balu din partea coloniei maghiare. Din incidentulu acăsta foia „*Neues Wiener Tagblatt*” scrie, că *Vienesli trebuie să fiă tot-deuna acolo, unde e sentimentulu maghiar și unde se manifestă Maghiarismulu* (*Bravo Natzi*) Apoi adaugă: „Tactulu lumei mari, conceptulu despre *avalerismu*, este farmeculu strălucitoru alu bărbaților politici maghiari; acăsta este ceea ce atătu de multu influențeză asupra *Vienesilor*”.

Biblioteca populară în M.-Ludoș. Ni se comunică, că în *Mureșu-Ludoș*, unde prin stăruința d-lui protopopu de acolo *Nic. Solomonu* s'a ridicat anul trecut

aceia de mine? E ore întreprindătorulu de pompe funebre unu bufon creștin? Avusesem intențiunea să-i chemu la unu ospet, și le dau o serbare, dér acum potu ei aștepta! Și în locul lor voiu invita eu pe aceia, pentru cari lucru — pe credincioșii mei morți!”

— „Ce, tătucule”, dise fetița, care-i trăgea cismele, „de cine ridi tu? Fă-ți cruce! A invita pe morți la ospet! Ingezitoru!”

— „Pe toți dracii! O să-i invit”, continuă *Adrianu*. „Li voiu invita imediatu, chiar mâne. Vă rog, veniți bine-făcătorii mei, veniți și benchetuiți mâne seră cu mine; eu vă voiu aștepta cu totu, ce mi-a datu *Dumnezeu*.”

Cu aceste cuvinte se trânti *Adrianu* în pat și încep în curându să horcăe.

Era încă întunerec, când se deșteptă *Adrianu*. Soția negustorului *Truschin* murise peste nopte, și unu crainicu specialu fu trimis călare la densusu cu acăsta veste. Întreprindătorulu de pompe funebre îi dete ca bacșiș o piesă de deșe cocești, se îmbrăcă grabnicu și plecă într'o birje la *Rasgulai*. La ușa casei, în oare zăcea mărta, fusese postat unu polițistu; comercianții intrau și eșiau, ca și nisce corbi, cari sim-

țeseră prada. Mărta zăcea pe o masă, palidă ca cêra, dér încă nedesfigurată. Rudenii, vecinii și pretinii o înconjurau.

O mulțime de ferestri erau deschise, limpede ardeau luminările și preoții îi cetiau mărtei rugăciuni. *Adrianu* se apropiă de nepotulu lui *Truschin*, unu tineru comerciantu, cu unu roc modernu, și-lu asigură, că siciulu, luminările, pânzele mortuare, precum și toate celelalte lucruri necesare pentru o imormentare, le va procura la momentu cu cea mai deplină punctualitate și cu cea mai mare acurateță.

Moștenitorulu îi mulțami distras și i spuse, că în privința cheltuelilor să nu se mai tirguescă, ci să se încredă cu totulu în simțulu seu de dreptate.

Întreprindătorulu declară atunci, ca de obicei, că nu-lu va înșela cu nimic, schimbă o privire semnificativă cu lucrătorii săi și se depărta, spre a lua măsurile de lipsă pentru imormentare.

Întregă ziua o petrecu densusu călătorind neincetat dela *Rasgulai* la *Nikitski* și dela *Nikitski* la *Rasgului*. Într'ătră seră, când totulu fu adus în ordine, se despărți de visițulu seu și se reintorse pe josu acasă.

(Va urma).

pompă bisericească, și în curând se va ridica și o școală românească corespunzătoare, și luată totu-odată inițiativa și pentru întemeierea unei biblioteci populare. Inceputul acesta e cu atât mai îmbucurător, fiindcă în acele părți nu s'a făcut până acum nici un pas mai serios pentru de-a da poporului o lectură bună și sănătoasă. Fiăcă acestu început să servescă de bună augur pentru viitor.

—o—
Erăși o mare nenorocire la minele din Karvin. Din Troppau se telegrafiază, că la minele „Francisca” din Karvin, unde anul trecut s'a întâmplat o mare nenorocire, acesta s'a repetat în 16 Martie. Dimineața la 3/4 4 ore luorau în galeria superană Hohenegger 280 de muncitori. Deodată s'a făcut o exploziune uriașă. Muncitorii au rămas incremențiți, când exploziunea uriașă a făcut să se cutremure întrăgă mina; 50 dintre ei au fost scoși morți de sub ruine, 80 au fost mânțuiți trăind rane mai ușoare.

Bătae de joc. Din Săcele primim următoarele rânduri: Linia tramwayului între Brașov și Săcele e în administrația statului. Neajunsurile ce le întâmpină călătorii pe această linie însă sunt revoluționare.

După-ce locomotivele sunt atât de mici, încât publicul le și numește *mașini de cafea*, apoi sunt și puține. În fiecare lună se întâmplă câte-un neajuns. În anul trecut, în toială verei, când era plină Brașovul și satele dimprejur de oșpeți streini din România și alte părți, circulația a fost din cele mai pătătoase. Dece zile de-a rândul tramwayul dela Brașov spre Săcele a lăsat pe pasageri pe drum când în Dêrste, când în Turchiș, când în Cernat. Ei bine, de ce zile să suferă publicul aceste neajunsuri însemnăz a-ți bate joc de public.

Azi, în 7 Martie st. v., locomotiva n'a putut să ducă vagoanele din gara Satalungu (Hoszufalu) spre Brașov, curmându și forța pe linie, se'nțelege fiind stricată.

Intrebăm, până când această miserie? până când această bătaie de joc? până când administrația căilor ferate ungare se va servi pe linia Brașov-Săcele și Brașov Bartolomei de niște locomotive mici și fără putere supuse în fiecare lună stricăciunii?
Săceleanu.

Unu țeranu român la Viena.

„Dreptatea” din Timișoara descrie în numărul său de Sâmbătă pățania unui țeranu român, așa după cum îl istorisește unu studentu univertitaru din Pesta:

În 14 l. c., — spune ténérul studentu — séra, a intrat unu țeranu român cu plete negre și tundra în spate în cabinetul de lectură alu studenților români. La întrebarea decă vine dela Vațu, a răspuns, că a fost și acolo, dér acum vine dela Beciu (Viena).

„Acum două săptămâni — spune țeranul — am fost bătut în satul nostru Cârțișoara de gendarm, fără a fi făcut nici un rău. Și după-ce solgăbirul nu mi-a făcut dreptate, am scotit să mă duc la împératul, să mă plângă.”

Spuse apoi că s'a dus la societatea studenților români din Viena, unde i s'a făcut o scrisore, cu care l'au îndreptat la cancelaria împératéscă. Aici i s'a spus, că scrisorea nu e bună. Intélnindu-se cu niște gendarm români din Burg aceștia i-au făcut o altă scrisore, care asemenea n'a fost bună. S'a dus dér din nou la societatea studenților, unde i s'a făcut o scrisore cum se cerea.

„După-ce scrisorea a fost gata, — continuă țeranul — érá-și am plecat la Burg cu gândul să nu mă duc de acolo până când nu voi vorbi cu împératul.”

„De astă-dată scrisorea mea a fost bună și secretarul mi-a spus să vin dimineața la 8, când voi pute vorbi cu împératul. Când dimineața m'am prezentat, nu mi-s'a dat voe să intru, ci mi-s'a spus să vin după trei zile, și când și după

acestea trei zile am venit, mi-s'a spus, că nu pot vorbi cu împératul, dér să las scrisorea în cancelarie.

„Atunci am spus secretarului, că eu n'am să mă duc acasă până când nu mă voi plânge împératului, fiindcă am fost bătut de gendarm de vr'o cinc ori fără să fi fost nici odată de vină.

„Secretarul, n'a voit să mă asculte, eu însă n'am vrut să ies din casă. Atunci a chemat unu polițist, care m'a dus la poliție, unde am stat șapte zile întregi încuiat cu tâlharii și hoții la unu loc. A opta zi m'au dus niște polițisti la tren de unde m'au trimis până aicea cu șupa. Asta-i întâmplarea, D-le!”

După istorisirea acesta am pus țeranului întrebarea, că ce gândesc la treba acesta?

„Apoi D-le, se vede că noi Românii, nu mai avem nici unu loc, unde am pute găsi dreptate, nu ne rămâne alt-ceva acum, decât să ne facem noi înșine dreptate.”

„Albina”

institutul de credit și de economii în Sibiu.

Raportul Consiliului de administrație către adunarea generală a acționarilor din 27 Martie 1895.

(Fine.)

Cu finea anului 1894 *Depunerile* erau: 4.945,227 fl. 09 cr. *Escomptul de cambii*: 3.032,809 fl. 55 cr. *Creditul personal țărănesc*: 1.013,941 fl. 17 cr. *Imprumuturi hipotecare*: 1.894,836 fl. 62 cr. *Credite cambiale cu acoperire hipotecară*: 532,123 fl. 70 cr. *Credite de contu curentu*: 127,393 fl. 29 cr. *Imprumuturi pe efecte publice (lombard)*: 70,959 fl. 40 cr. *Scrisuri fonciare cu 5%*: 1.751,000 fl.

Miscarea cassei: Intrate la centrală 11.353,636 fl. 28 cr. Intrate la sucursală 4.124,821 fl. 67 cr. Suma intratelor 15.478,457 fl. 95 cr. Eșite la centrală 11.378,075 fl. 53 cr. Eșite la sucursală 4.110,530 fl. 16 cr. Suma eșitelor 15.494,605 fl. 69 cr. Totalu 30.973,063 fl. 64 cr.

Reviementul în giro-conto alu bancoi austro-ungare a fost în anul espi-rat de 7.262,486 fl. 76 cr., ér revirementul prima-notei a fost de 14.267,128 fl. 35 cr.

Din bilanțul general alu anului 1894 rezultă, că: suma activelor institutului este cu 283,316 fl. 16 cr. ér suma venitul brut cu 11,772 fl. 85 cr. mai mare, decât în anul premergător.

Subtrăgându din venitul brut alu anului de 528,658 fl. 07 cr. totalul espi-ri-lor cu 406,990 fl. 13 cr. rezultă unu profit net alu anului de: 121,667 fl. 94 cr., cu 6,408 fl. 57 cr. mai mare, decât în anul precedent. La acestu rezultat filiala noastră din Brașov a contribuit cu 19,796 fl. 55 cr., celu mai mare beneficiu netu dela înființarea ei.

Distribuirea profitului netu. Relativ la distribuirea profitului netu de 121,667 fl. 94 cr. ne luăm voiă a face următoarea propunere: 1. Să se dea acționarilor dividendă de 5% după capitalul social de 300,000 provădută în §. 62 din statute = 15,000 fl.

2) Restul să se împartă cum urmază: a) 16% tantiemă statutară (§ 62, lit. b, c, d), pentru membrii consiliului de administrație, pentru comitetul de supraveghiere și pentru funcționarii institutului = 17,066 fl. 83 cr. b) 6% pentru scopuri culturale de binefacere = 6,400 fl. 07 cr. c) Supradividendă acționarilor = 33,000 fl. d) Fondului de pensii alu funcționarilor institutului = 8,000 fl. e) Amortisare din prețulu realităților din Brașov (casa din Scheiu) = 4,000 fl. f) Fondului special de rezervă = 38,201 fl. 04 cr.

Primită această propunere, dividendă anului 1894 se va urca la 16 fl. de acțiune, cu 1 fl. mai mare, decât în anul precedent, egală cu 16% a valoarei lor nominale. Fondul special de rezervă înființat în 1892 se va urca la cifra de 164,256 fl., ér fondul de pensii alu funcționarilor la 88,811 fl. 96 cr. Cuponul per 1 Iulie a. c. se poate realiza imediat după adunarea generală.

In fine, prezentându-vé rațiociniulă ou tôte conturile sale, vé rugăm, ca după ce veți fi ascultat și raportul comitetului de supraveghiere, să binevoiți: 1) a lua spre scoire raportul acesta, a aproba bilanțul încheiat la 31 Decemvre 1894 și a da direcțiunei și comitetului de supraveghiere absolutu pentru gestiunea lor pe anul espi-rat. 2) a primi propunerea noastră relativ la distribuirea profitului netu; 3) a distribui suma destinată spre scopuri culturale și de binefacere. 4) a fixa prețulu marcelor de prezență pe anul curent. 5) a primi propunerea pentru modificarea statutelor. 6) a primi propunerea direcțiunei relativ la urcarea capitalului social. 7) a alege 2 membri în consiliul de administrație.

Din ședința direcțiunei din 19 Februarie 1895.

I. Hannia m. p.,
președinte.

Cosma m. p.,
directoru executiv.

Brașov, 3 Martie v. 1895.

Onorată Redacțiune! În „darea de sémă și mulțăminta publică”, apărută în nr-lu dela 1/13 Martie c. alu „Gazetei” s'au strecurat unele erori, pe cari vé rog a-le rectifica precum urmază:

Cu ocaziunea petrecerii cu dans arangiat în 4 Februarie n. c. de Reuniunea femeilor române din locu, a binevoit a contribui peste prețulu biletului de 1 fl. 50 cr., D-lu Diamandi Manole nu 50 cr., ci 2 fl., dela familia Bancotescu din Brăila s'au colectat 10 l. n., dela R. Petcu din Brăila 6 l. n., dela D na Aurora Perlea din Brăila 20 l. n.

Pe lângă sumele acestea, au mai încurs până astăzi: prin D-na Agnesu Dușoiu: dela Maria Teodoru Ioan din Ploesci 3 fl. 50 cr., dela D-lu I. Colțescu din Bucuresci 5 l. n., dela D-lu Vasile Orghidanu din Bucuresci 10 l. n., ér prin D-na Octavia Stănescu dela D lu și D-na Sihleanu din Bucuresci 20 fl.

Astfel venitul brut este 400 fl. 47 cr., ér spesele sunt 281 fl. 70 cr., așa că venitul curat este de 118 fl. 77 cr. Subscri-sul birou esprimă P. T. Domni și Dómne adéncu simțita mulțăminta a Comitetului Reuniunii femeilor române din locu. Agensu Dușoiu, Lazaru Nastasi, președintă, actuaru.

NECROLOGU. În 17 Martie a. c. a răposat în Brașov Gabriela Pánczel născută Kussics de Kisfalud, soția d-lui Stefanu Pánczel, protonotaru comitatului Brașov.

DIVERSE.

Limba hindostană, despre care vorbirăm într'unul din numerii trecuți, că a ocupat locul limbei persice pe piețele Asiei centrale, este o cheie pentru acela, care voiesce să intre în India. Neguțatorulu, oficerulu, învățatul și diplomatulu rusesc, care cunoște limba hindostană, pe care o vorbesc 100 milioane de ómeni în Asia, este în mare avantaju față cu celu ce n'o vorbesce. Interesul Rusiei în Asia centrală și la psurile, cari duc în Pand-sab, pretinde ca armata rusescă și funcționarii rusesci să însușescă acea limbă. Limba hindostană e o amestecătură din limba poporală arică din evul mediu a Hindostanului și a Indiei centrale cu elemente de limbă arabice și turco-mongolice, pe cari le-au dus în India cuceritori streini. În ținuturile locuite de Brahmini limba hindostană se scrie cu litere sanscrite, ér în cea mahomedană cu litere arabe; aceea se chiamă Hindi, adică limba indică, acesta, Urdu, adică limba taberei, deóre-é limba hindostană s'a dezvoltat în armata activă a marilor Moguli din Delhi. Literatura poetică a Hindostanilor este bogată în liră și în basme. Fiind limba hindostană multu-puțină o contopire a tesaurului de limbă arică, semitică și turană, ea are mare viitor, și mai ales pentru Rusia are o mare însemnătate nu numai în comerțul din Asia centrală, ci și în privința politică și militară.

Cultivarea vanilei în Mexico. Pentru cultivarea vanilei este mai corespunzătoru ținutul Papantla din Mexico, situat în direcțiune sud-vestică, dela riulu Tuxpan, și în depărtare de 30 mile dela sinul mexicanu. Planta, care produce venila atât

de prețioasă, cresce și acum foarte adese sêlbatică prin păduri și delușuri și se caracteriséz prin mirosul intensiv, ce 'lu respândesc în mari depărtări. Esistă însă o mulțime de grădini, în cari vanilia se cultivéză, și mai ales renumite sunt grădiniile francesce. Vaniliei îi place unu pământ lutos, amestecat cu țărină, care însă nu are să fiă prea uscat. Ea séménă foarte multu ou hemeiul, să sâdesce în grădini cu brați, în cari arborii stau în depărtare de trei metri unulu de altulu; vanilia apoi dezvoltându-se se cațeră pe brați, trece la altu brad, formându în fine astfel o plantațiune întunecată, umedă și umbrósă. Planta acesta, care de regulă trăiesce 10 ani, aduce unu venit mulțamitoru, mai ales în anul alu doilea și alu treilea, și se culege în lunile dintre Octomvre și Ianuarie. Cu această ocaziune trebuie să se bage sémă, că păstăile se nu fiă grămădite în cantitate prea mare peste oaltă, căci atunci își pierd aroma; ele se încălesc în cutii de tinichea la o temperatură de 50 grade, apoi se uscă la sóre în saci de panză, și în fine se pachetéză, totu câte 50 buoți, în staniolu, cum se și vënd. Se vede dec, că cultivarea acestui articolu atât de scump la noi, e foarte simplă și puțin osteniósă, și posesorilor de plantațiuni le aduce foarte mare venit.

Unu bolnavu scump. Diarul francesu „Figaro” se ocupă de curând în modu amuzant și plin de spiritu cu sêrmanulu Cornelius Herz, care fiind amestecat în procesulu dela Panama, scim, că a fugit în Anglia și s'a prefăcut, că e bolnavu, așa câtu nici astăzi nu l'au putut încă transporta în Francia. „Figaro” dice, că bolnavulu din Bourne-mouth „genéză” întréga lume, nu numai în Francia, ci și în Anglia. Unu reprezentant alu națiunei englese, membru din opoziția, făcuse zilele trecute mari reproșuri ministrilor pentru spesele, ce guvernulu englesu le are cu veghierea asupra pretinsului bolnavu. Lucrul acesta duréză acum de doi ani, și Cornelius Herz încă nu se decide, ca ori să moră, ori să se declare transportabilu la Bowstreet. Detectivulu, care 'lu păzesce, are paciința, căci e foarte bine plătit. Spesele păzirei lui Herz se uoă până acum la 175,000 franci. Amintitul deputat cu numele Forster, a declarat, că în cestiunea acesta va interpela și pe guvernulu francesu.

O escrocheriă ingenioasă. D. C. bijutieru și césornicar, are obiceiul să éșă la preumblare după amézi; în timpul acesta femeia lui stă, de-lu înlocuesce. Acum câte-va zile, pe când elu éșise 2—3 minute în urmă, intră în prăvălie unu domnu bine îmbrăcat, care cu unu aeru supérat spune d-nei C.: „Dér bine, d-nă, bărbatul d-tale vrea să-și ridă de mine? Sunt trei săptămâni de când i am datu césornicul meu să-lu drégă și nu este încă gata!.. Étă-lu!”, dicéndu aceste necunoscutulu luă unu superb césornic de aur cu unu lanț totu atât de scump, ilu puse în busunar și duse esind: „Mă duc să-lu dau la unu altu césornicar”. D-na C. ilu cređu și-lu lăsă să plece. Când se întorse bărbatul, ea îi povesti faptul și în același timp îi făcu reproșuri pentru neglijența lui. Césornicarulu însă pricepu îndată, că fusese victima unui furt; elu reclamă comisarulu de poliție.

Literatură.

În tipografia „A. Mureșianu” din Brașov a apărut: **Povestiri economice** despre grădinăritu, economia câmpului, vierit și pădurit, de Ioan Georgescu. O carte foarte folositoare pentru plugari, scrisă în stilu ușor de priceput. Cartea are 136 pag. și costă 25 cr. De vëndare la tipografia „A. Mureșianu” în Brașov, și la autorulu în Scorei (p. u. Alsó-Porumbák).

Aliterațiunea în limbile romanice este titlul unei noue cărți, apărute în tipografia națională din Iași (Str. Alexandri 11). Autorulu ei este d-lu Ovidiu Densusianu. Form. mare 8° de 96 pag. Prețulu 1 leu 50 bani.

